

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะตามสังคมและประเทศชาติต้องการ ดังนั้น เมื่อสังคมและประเทศชาติมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นที่ไปในรูปแบบหรือทิศทางใด ก็จะต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนของประเทศให้เป็นที่ไปในแบบนั้น เพื่อจะได้กำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองไปในทิศทางที่ต้องการ (สุรพล สุพวงค์. 2545 : 25) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2549-2554) ซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 มีแนวคิดในการพัฒนาได้ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติ อย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญในการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนที่มี “คน” เป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 8)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโลกมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในสังคมมีการมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรมทั่วไปเข้าสู่ยุคแห่งการพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยี การแข่งขัน ในเชิงเศรษฐกิจของโลกทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เกิดการรวมกลุ่มนานาประเทศเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น สังคมโลกสามารถติดต่อ แลกเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนแนวคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกันโดยง่าย และอย่างรวดเร็วที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สภาพการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาไปในรูปแบบดังกล่าว ได้สร้างผลกระทบต่อธรรมชาติ และความเป็นอยู่ของคนไทยทุกคนและกระทบต่อสภาพสังคม วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ ก็มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของทุกสังคม เป็นอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษา นอกจากจะพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้กับทุกคนให้มากขึ้นแล้วยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดูเหมือนจะเป็นคำยอคนิยมติดปากพอ ๆ กับคำว่าโลกาภิวัตน์ และมีใช่เฉพาะสังคมไทยเท่านั้น

แต่เรียกขานกันทั่วโลก)เพื่อผลในการพัฒนาควบคู่กัน ไปด้วยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมหาศาลในเรื่องปรัชญาการศึกษา หลักสูตร สื่อนการเรียนการสอน แหล่งวิทยากร ความรู้ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนหลักการบริหาร และการจัดการศึกษาของไทย (สุรพล สุพวงค์. 2545 : 26)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผล ต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศเราด้วยในวงการศึกษาก็ เช่นกันมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นอย่างมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 ก : 14) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่า ด้วยการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” การจัดการศึกษาตาม แนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้เกิดผลสูงสุดและมีประสิทธิภาพ ครู และบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา บุคคลดังกล่าว จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันที่จะเกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน อันจะส่งผลต่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข”(สุวิทย์ มูลคำ. 2545 : 5 – 6) และในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความ รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด และการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและ แก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระตามความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุก กลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้ง สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 6)

เมื่อสภาพการศึกษาแปรเปลี่ยนไปบทบาทของครูหรือผู้สอนก็ย่อมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปโดยยึดหลักการใหญ่ด้วยนั่นคือ “ครู” ในฐานะเป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นทรัพยากรมนุษย์เป็นองค์ที่สำคญยิ่งทางสังคม และเป็นผู้มีหน้าที่และภารกิจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ จึงควรที่จะรับทราบการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคังกล่าว และจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสม อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องให้ครูมีวัฒนธรรมทางวิชาชีพใหม่ เป็นที่ยอมรับของสังคมควบคู่กับการส่งเสริมความก้าวหน้าด้านวิชาชีพครู ตลอดจนให้ครูไทยได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมโลกอย่างสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความสำนึกและตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ในการพัฒนากำลังคนของประเทศให้สอดคล้องและเอื้อต่อการพัฒนาในภาวะที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาทุกด้าน และผลกระทบที่มีต่อสังคมไทยทั้งนี้ เพื่อจะได้นำมากำหนดรูปแบบ การปฏิบัติงานและปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องและมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น (สุรพล สุพวงค์, 2545 : 27)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งของครูและนักเรียนกล่าวคือ จะต้องลดบทบาทของครูจากการเป็นผู้สอน ผู้บอกเล่า บรรยาย สาธิต มาเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรม เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ครูจัดขึ้นนี้ครูต้องเน้นที่บทบาทของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น คือ ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการวัดผล ประเมินผลที่เน้นการพัฒนา นักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นหลักซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง (คำริ บุญชู, 2546 : 23) ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นอีกแนวทางหนึ่งสำหรับครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยกระบวนการ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจได้ใช้จินตนาการจากการเรียนรู้โดยอิงกับหลักการและทฤษฎี ผู้เรียนเป็นผู้นำ ผู้คิด ผู้วางแผนด้วยตนเองทั้งสิ้น ซึ่งนักเรียนสามารถขยายความรู้พื้นฐานไปสู่ความรู้ใหม่ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง (สุรพล วงศ์สินธุ์, 2543 : 10)

จากการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีการประชุม วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการประเมินภายนอก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนในการปฏิบัติงานของบุคลากรในปีการศึกษา 2549 (2549 : 24) พบว่า จุดอ่อนหรือ

จุดที่จะต้องปรับปรุง คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย นักเรียนขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้มีสาเหตุหนึ่งที่เกิดจากตัวครูเองเพราะครูยังไม่ค่อยมีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวหากโรงเรียนไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีสอนแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน คณะครูจึงได้มีความคิดเห็นร่วมกันว่าน่าจะมีการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกัน จนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถพัฒนาทักษะและกระบวนการคิดให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการขึ้น

คำถามการวิจัย

จะพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการของครูโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ดได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูสายปฏิบัติการสอน จำนวน 7 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้วิจัย

1.2.2 ครูโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา จำนวน 7 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 39 คน ประกอบด้วย

1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จำนวน 7 คน

1.3.2 วิทยากร จำนวน 2 คน

1.3.3 นักเรียนจำนวน 30 คน (โดยเลือกจากนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6 ชั้นละ 10 คน)

2. กรอบการวิจัย

2.1 กรอบงานที่จะพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอมะขาม จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะวิจัย 2) การวางแผน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การนำเสนอผลงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6-17)

2.1.2 ครูมีความสามารถเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการได้

2.1.3 ครูสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน โดยใช้โครงการไปใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้

2.2 กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาการวิจัยในครั้งนี้ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาดังนี้

2.2.1 การศึกษาคู่มือด้วยตนเอง

2.2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2.3 การนิเทศภายใน

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ โดยดำเนินการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) (สุวิมล ว่องวานิช. 2544 : 13) โดยกำหนดขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นวางแผน (Plan) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขั้นปฏิบัติ (Action) ลงมือปฏิบัติตามแผน

3.3 **ขั้นสังเกต (Observation)** สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย โดยใช้แบบสังเกต หาแนวทางในการสร้างคู่มือครู ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ

4. **ขั้นสะท้อนผล (Reflection)** วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลการจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย โดยศึกษาเอกสารคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จัดสร้างคู่มือครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการ

5. **ขั้นปรับปรุงแผนการดำเนินงาน (Re-plan)** นำผลจากการสะท้อนผลมาปรับปรุงแผนที่จะใช้ดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยใช้คู่มือครูในการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการระหว่างเดือน พฤษภาคม 2550 ถึง สิงหาคม 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาครู หมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพของครูในโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

1.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ 5 ขั้นตอน หมายถึง ครูสามารถอธิบาย เชื่อมความสัมพันธ์ และปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการทำโครงการ จนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงการ แบบ 5 ขั้นตอนให้กับนักเรียนได้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะวิจัย 2) การวางแผน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การแสดงผลการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6 – 17)

1.2 ครูมีความสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงการ หมายถึง ครูมีความสามารถในการเตรียมการ จัดทำกำหนดการจัดกิจกรรม และเตรียมกิจกรรมที่จะใช้จัดให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยใช้โครงการไว้ล่วงหน้าในรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบโครงการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะวิจัย 2) การวางแผน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การเขียนรายงาน 5) การแสดงผลการ

1.3 ครูสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการไปใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้ หมายถึง การที่ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกำหนดการ และแผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จนสามารถทำโครงงานได้ในประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โครงงานสำรวจ โครงงานประดิษฐ์ โครงงานทดลอง ตามขั้นตอนการทำโครงงาน 5 ขั้นตอน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด ศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ หาความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหา ข้อสงสัยหรือพัฒนาแนวคิดใหม่โดยกระบวนการทำงานที่เชื่อถือได้ ภายใต้การกระตุ้น การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา และการดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 10 – 11)

2.1 การเลือกหัวข้อหรือปัญหาที่จะศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และสนใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และสามารถเลือกเรื่องที่สนใจที่จะศึกษาได้

2.2 การวางแผน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถวางแผน และเขียนเค้าโครงเรื่องของโครงงานได้ และนำเสนอต่อครูที่ปรึกษาก่อนการดำเนินการ

2.3 การลงมือปฏิบัติ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ พร้อมบันทึกผลการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน

2.4 การเขียนรายงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถเขียนรายงานเกี่ยวกับแนวคิด วิธีดำเนินการ และผลที่ได้รับจากการทำโครงงานเป็นเอกสาร

2.5 การแสดงผลนิทรรศการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถนำผลการดำเนินงานของโครงงานที่สำเร็จลงแล้วให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงผลงาน การอภิปราย เป็นต้น

3. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน โรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา อำเภอยะยง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 การศึกษาคู่มือด้วยตนเอง หมายถึง ผู้ร่วมวิจัยทำการศึกษาเอกสารที่ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นรูปเล่ม จากข้อเสนอแนะและความต้องการของผู้ร่วมวิจัย ในการจัดคู่มือนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและเรียบเรียง เรื่องราวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน ตลอดจนตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานประเภทต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน จากตำราที่มีผู้รู้ได้เขียนไว้ สำหรับองค์ความรู้แก่ผู้ร่วมวิจัยได้ใช้ในการวิจัย เป็นตัวอย่างเพิ่มพูนความรู้ และแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

3.2 การอบรมปฏิบัติการโดยใช้คู่มือครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หมายถึง การแสดงวิธีการหรือขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน เพื่อให้ครูมีความรู้

ความเข้าใจและประสบการณ์ในขั้นตอนการจัดกิจกรรม ด้วยเทคนิค วิธีการ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้ทดลองกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับนักเรียน โดยมีการอภิปรายประกอบวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยใช้เป็นแนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงงานของผู้ร่วมวิจัยให้มีประสิทธิภาพ

3.3 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัย วิทยากร กับผู้ร่วมวิจัย หรือระหว่างบุคลากร ผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้โครงงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูโรงเรียนบ้านโป่งประชาพัฒนา มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะได้เป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โครงงาน